

НАРЕДБА ЗА РЕДА ЗА УТВЪРЖДАВАНЕ НА НАЦИОНАЛНИТЕ ЕТАЛОНИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И ЗА НАЧИНА ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ И СЪХРАНЯВАНЕ НА ЕТАЛОНИТЕ

Приета с ПМС № 74 от 01.04.2003 г.

*Обн. ДВ. бр.33 от 11 Април 2003г., изм. ДВ. бр.40 от 16
Май 2006г.*

Глава първа. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С наредбата се определят редът за утвърждаване на националните еталони на Република България и начинът за използване и съхраняване на еталоните.

Глава втора. УТВЪРЖДАВАНЕ НА НАЦИОНАЛНИТЕ ЕТАЛОНИ

Чл. 2. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2006 г., в сила от 05.05.2006 г.) За утвърждаване като национални се предлагат еталони, създадени или усъвършенствани от Българския институт по метрология (БИМ) в изпълнение на дългосрочна програма за развитие на националните еталони, и еталони на лица по чл. 19, ал. 1 от Закона за измерванията, за които по реда на тази глава е установено, че съответстват на изискванията на чл. 16 от Закона за измерванията.

Чл. 3. (1) Дългосрочната програма за развитие на националните еталони съдържа:

1. предложения за създаване на нови или за усъвършенстване на съществуващи национални еталони и изисквания към метрологичните характеристики на еталоните в съответствие с чл. 16 от Закона за измерванията;

2. обосновка за икономическия и социалния ефект от създаването или усъвършенстването на еталоните;

3. план за необходимите финансови средства и тяхното разпределение по години в периода на изпълнение на програмата.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2006 г., в сила от 05.05.2006 г.) Дългосрочната програма обхваща период не по-кратък от 5 и не по-дълъг от 10 години и се разработва въз основа на организиран от БИМ анализ за проучване и прогнозиране на нуждите от осигуряване проследимост на измерванията в страната.

(3) При анализа се вземат предвид:

1. необходимостта от осигуряване проследимост на измерванията за нуждите на метрологичния контрол в областите по чл. 5 от Закона за измерванията;

2. прогнози и стратегии за развитие на българската икономика;

3. стратегии и програми, приети от Народното събрание или от Министерския съвет, отнасящи се до области, в които се провеждат измервания;

4. резолюциите на Генералната конференция по мерки и теглилки (CGPM) и препоръките на консултативните комитети към Международния комитет по мерки и теглилки (CIPM);

5. препоръките на международните органи и организации по метрология, в които Република България членува;

6. информация за метрологичните характеристики на еталоните с най-висока точност, създадени в държавите - членки на Европейския съюз, и в региона;

7. състоянието и техническите възможности за усъвършенстване на съществуващите национални еталони.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2006 г., в сила от 05.05.2006 г.) Научният съвет по метрология дава писмено становище по проекта на дългосрочната програма преди внасянето ѝ за приемане от Министерския съвет.

Чл. 4. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2006 г., в сила от 05.05.2006 г.) Председателят на БИМ по предложение на главния директор на Главна дирекция "Национален център по метрология" (ГД "НЦМ") определя със заповед:

1. работни групи за създаване или усъвършенстване на национални еталони;

2. експертни съвети за наблюдение на работата на работните групи.

Чл. 5. (1) Работната група създава или усъвършенства предвидения в дългосрочната програма еталон, като:

1. изготвя план за създаването или усъвършенстването му, който включва:

а) техническо задание за еталона;

б) мероприятия за изпълнение на техническото задание;

в) мероприятия за изследване на метрологичните характеристики на еталона;

г) мероприятия за установяване на проследимостта, точността и международната еквивалентност на еталона относно еталон или еталони на Международното бюро по мерки и теглилки (BIPM) или на национални метрологични институти на държави - членки на Конвенцията за метъра;

2. изпълнява плана;

3. изготвя документите за утвърждаване на еталона съгласно приложение № 1;

4. представя резултатите от работата си пред експертен съвет.

(2) За работа в работните групи могат да бъдат привлечени специалисти от Българската академия на науките, от висшите училища и други водещи

специалисти в съответния вид измерване от страната или от чужбина.

Чл. 6. (1) Експертният съвет приема работата на съответната работна група, като:

1. одобрява плана и приема отделните етапи от изпълнението му, и
2. дава становище за съответствието на еталона с изискванията по чл. 16 от Закона за измерванията и одобрява документацията на еталона.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2006 г., в сила от 05.05.2006 г.) Членове на експертния съвет могат да бъдат експерти от БИМ, от Българската академия на науките, от висшите училища и други водещи специалисти в съответния вид измерване. Членовете на работни групи не могат да бъдат членове на съответния експертен съвет.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2006 г., в сила от 05.05.2006 г.) Правилата за работа на експертните съвети се утвърждават от председателя на БИМ по предложение на главния директор на ГД "НЦМ".

(4) Членовете на експертните съвети не получават възнаграждение за участието си в тяхната работа.

Чл. 7. (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2006 г., в сила от 05.05.2006 г.) Председателят на БИМ предлага на Министерския съвет да утвърди с решение еталона като национален по доклад на главния директор на ГД "НЦМ", изготвен въз основа на документите по приложение № 1 и съдържащ заключение за съответствието на еталона с изискванията по чл. 16 от Закона за измерванията.

Чл. 8. (1) В срок 10 дни от приемането на решението на Министерския съвет за утвърждаване на национален еталон ГД "НЦМ":

1. вписва еталона в Регистъра на националните еталони на Република България и попълва регистрационния номер в документацията на националния еталон;

2. изпраща информация за еталона до международните органи и организации по метрология, в които Република България членува.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2006 г., в сила от 05.05.2006 г.) Информация за утвърдения национален еталон се публикува в официалния бюлетин на БИМ и съдържа:

1. наименованието и регистрационния номер на еталона;
2. номера и датата на решението на Министерския съвет, с което еталонът е утвърден като национален;
3. наименованието и адреса на лицето, което притежава еталона;
4. името, фамилията и длъжността на експерта, отговорен за еталона;
5. предназначението, състава и основните технически и метрологични характеристики на еталона;
6. данни за проследимостта и международната еквивалентност на еталона.

Чл. 9. (1) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2006 г., в сила от 05.05.2006 г.) Лицата по чл. 19, ал. 1 от Закона за измерванията могат да подават до председателя на БИМ

заявления с предложение за утвърждаване на притежавани от тях еталони като национални.

(2) Заявлението се придружава от документите по приложение № 1, с изключение на тези по т. 5 и 6.

Чл. 10. (1) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2006 г., в сила от 05.05.2006 г.) Председателят на БИМ определя със заповед експертен съвет в състав съгласно чл. 6, който дава становище за съответствието на еталона с изискването да притежава необходимата за страната точност съгласно чл. 16 от Закона за измерванията.

(2) При положително становище от експертния съвет ГД "НЦМ" организира поне едно международно сравнение на еталона с еталон или еталони на Международното бюро по мерки и теглилки (BIPM) или на национални метрологични институти на държави - членки на Конвенцията за метъра. Разходите за сравнението са за сметка на притежателя на еталона.

(3) Въз основа на резултатите от сравнението по ал. 2 експертният съвет дава становище за съответствието на еталона с изискването да притежава задоволителна степен на еквивалентност съгласно чл. 16 от Закона за измерванията и одобрява документацията на еталона.

(4) При положителни становища на експертния съвет по ал. 1 и 3 утвърждаването и регистрирането на еталона като национален се извършват по реда на тази глава.

Чл. 11. (1) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2006 г., в сила от 05.05.2006 г.) При необратимо нарушаване на метрологичните характеристики на утвърден национален еталон въз основа на доклад на главния директор на ГД "НЦМ" председателят на БИМ предлага на Министерския съвет да отмени решението за утвърждаване на еталона.

(2) В срок 10 дни след приемането на решението по ал. 1 ГД "НЦМ":

1. вписва отмяната в Регистъра на националните еталони на Република България;

2. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2006 г., в сила от 05.05.2006 г.) публикува информация за това в официалния бюлетин на БИМ;

3. изпраща информация за това до международните органи и организации по метрология, в които Република България членува.

(3) В случаите по ал. 1 до утвърждаването на нов национален еталон следващият по точност еталон в страната служи като национален.

Глава трета.

ИЗПОЛЗВАНЕ И СЪХРАНЯВАНЕ НА ЕТАЛОНИТЕ

Чл. 12. (1) Еталоните трябва да се съхраняват и използват по начин, който гарантира запазване на метрологичните им характеристики.

(2) Лицата, които притежават национални еталони, разработват правила за използване и съхраняване на еталона, които включват:

1. описание на мястото на съхраняване и изискванията към разположението на еталона;
2. изисквания към условията на околната среда (температура, относителна влажност, атмосферно налягане, запрашеност, съдържание на въглероден диоксид и други условия, специфични за еталона);
3. изисквания към захранващото напрежение и технически данни за консумираната мощност;
4. изисквания за защита от вибрации, електромагнитни полета и други влияещи фактори;
5. методи за консервиране и разконсервиране на еталона;
6. описание на работа с еталона;
7. процедура за определяне, възпроизвеждане, реализиране, съхраняване и разпространяване на единицата за измерване, включително за обработване на резултатите от измерване и обявяване на метрологичните характеристики на еталона;
8. периодичност на калибриране и сравняване съгласно чл. 13, ал. 6;
9. изисквания за необходимата квалификация на специалистите, които могат да работят с еталона;
10. мерки за поддържане и за защита на еталона от повреди, кражби, унищожаване и природни бедствия;
11. мерки за безопасност при работа с еталона;
12. изисквания при транспортиране на еталона.

Чл. 13. (1) Еталоните трябва да са проследими до националните еталони, които определят, възпроизвеждат, реализират или съхраняват разрешените за използване в Република България единици за измерване.

(2) Националните еталони трябва да са проследими и да се сравняват с международни еталони или с еталони на държави - членки на Конвенцията за метъра.

(3) Проследимостта на еталоните може да се осъществява и чрез сертифицирани сравнителни материали, използвани като еталони.

(4) Веригата на проследимост се осигурява чрез сравняване или калибриране с еталони с по-висока точност и се удостоверява с доклади от сравнения или със свидетелства за калибриране.

(5) Сравняването и калибрирането се повтарят с определена периодичност.

(6) Периодичността се определя от притежателя на еталона в зависимост от препоръките на производителя, данните за изменение на метрологичните характеристики, условията на околната среда при използване и съхраняване, необходимата неопределеност, честотата и начина на употреба.

Чл. 14. (1) Сравняването, калибрирането и изчисляването на неопределеността на измерване се извършват по общоприети, стандартизирани или валидирани методи.

(2) Прилаганите методи, резултатите и неопределеността на измерване се документират за всяка стъпка от веригата на проследимост.

(3) Веригата на проследимост трябва да бъде непрекъсната.

(4) Всяка лаборатория, която участва във веригата на проследимост, трябва да бъде технически компетентна съгласно БДС EN ISO/IEC 17025.

Чл. 15. Системата за управление на качеството на ГД "НЦМ" и на лицата по чл. 19, ал. 2 от Закона за измерванията трябва да отразява начина, по който се прилагат изискванията на глава трета, раздел II от Закона за измерванията и на наредбата и препоръките на международните организации по метрология, в които Република България членува.

Чл. 16. (1) Лицата, които използват и съхраняват еталони, определят експерти, отговорни за еталоните.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 40 от 2006 г., в сила от 05.05.2006 г.) Председателят на БИМ по предложение на главния директор на ГД "НЦМ" или на лицето по чл. 19, ал. 2 от Закона за измерванията определя със заповед за отговорни за националните еталони началника на сектора по вида измерване или държавен експерт от ГД "НЦМ" на БИМ, или съответен експерт на лицето.

Чл. 17. Експертът, отговорен за национален еталон:

1. създава, съхранява и поддържа досие на еталона съгласно приложение № 2;

2. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2006 г., в сила от 05.05.2006 г.) представя в ГД "НЦМ" за вписване в Регистъра на националните еталони на Република България и за публикуване в официалния бюлетин на БИМ информация, свързана с еталона;

3. представя на главния директор на ГД "НЦМ" ежегодно до 30 януари доклад за състоянието и използването на националния еталон;

4. спазва правилата за използване и съхраняване на еталона;

5. извършва изследване на еталона периодично, при съмнения за нарушаване на метрологичните му характеристики, след ремонт и изменения в състава на еталона, които не променят метрологичните му характеристики;

6. води записи, свързани с използването, съхраняването, изследването, сравняването и консервирането на еталона, и отразява измененията в конструкцията и комплектността на еталона;

7. участва и прави предложения за осигуряване проследимост на еталона и за участие в сравнения съгласно определената в чл. 13, ал. 6 периодичност;

8. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2006 г., в сила от 05.05.2006 г.) участва в мероприятия, организирани от ГД "НЦМ", за поддържане на международната еквивалентност на еталона и за представяне на еталона в страната и пред международните организации по метрология, в които БИМ членува;

9. представя за публикуване в специализираните издания доклади от изследване и сравняване на еталона;

10. преустановява използването на еталона, когато при изследване или сравняване се установи нарушаване на метрологичните му характеристики;

11. незабавно уведомява главния директор на ГД "НЦМ" при необратимо нарушаване на метрологичните характеристики на утвърден национален еталон;

12. прави предложение пред главния директор на ГД "НЦМ" или пред

лицето по чл. 19, ал. 2 от Закона за измерванията за усъвършенстване на еталона.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Наредбата се приема на основание чл. 21 от Закона за измерванията.

§ 2. Еталони, създадени или усъвършенствани от ДАМТН за утвърждаване като национални преди влизането в сила на наредбата, се утвърждават от Министерския съвет по предложение на председателя на ДАМТН по реда на глава втора.

Преходни и Заключителни разпоредби КЪМ ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 109 ОТ 8 МАЙ 2006 Г. ЗА ПРИЕМАНЕ НА УСТРОЙСТВЕН ПРАВИЛНИК НА БЪЛГАРСКИЯ ИНСТИТУТ ПО МЕТРОЛОГИЯ

(ОБН. - ДВ, 40 ОТ 2006 Г., В СИЛА ОТ 05.05.2006 Г.)

§ 7. В Наредбата за реда за утвърждаване на националните еталони на Република България и за начина за използване и съхраняване на еталоните, приета с Постановление № 74 на Министерския съвет от 2003 г. (обн., ДВ, бр. 33 от 2003 г.), се правят следните изменения:

1. Навсякъде думите "Държавната агенция за метрология и технически надзор (ДАМТН)" и абревиатурата "ДАМТН" се заменят съответно с "Българския институт по метрология (БИМ)" и "БИМ".

.....

§ 21. Постановлението влиза в сила от 5 май 2006 г.

Приложение № 1 към чл. 5, ал. 1, т. 3, чл. 7 и чл. 9, ал. 2

Списък на документи за утвърждаване на еталон като национален

1. Техническа документация на еталона и на средствата за измерване, допълнителните устройства и софтуера, влизащи в състава му (техническо задание, техническо описание, инструкция за експлоатация и др.).

2. Доклад от изследване на метрологичните характеристики на еталона с приложени записи от:

- а) измервания с еталона;
- б) контрол на условията на околната среда в помещението на еталона;
- в) изследване наличието на взаимни влияния с други еталони, обекти и съоръжения;

- г) валидиране на софтуера - при необходимост;
- д) инсталиране, поддържане, използване, сервизно обслужване и ремонт на еталона.
- 3. Свидетелства за калибриране за еталони, които не са първични еталони.
- 4. Доклад от международно сравнение на еталона с еталон или еталони на Международното бюро по мерки и теглилки (BIPM) или на национални метрологични институти на държави - членки на Конвенцията за метъра.
- 5. Публикации, отнасящи се до еталона.
- 6. Становища по чл. 6, ал. 1, т. 2 или по чл. 10, ал. 1 и 3 на експертните съвети по чл. 4, т. 2.

Приложение № 2 към чл. 17, т. 1

Документи за съставяне на досие на национален еталон

- 1. Копие от решението на Министерския съвет за утвърждаване на еталона.
- 2. Заповед за определяне на експерт, отговорен за еталона.
- 3. Правила за използване и съхраняване на еталона.
- 4. Техническа документация на еталона.
- 5. Програми за сравняване и/или калибриране на еталона.
- 6. Свидетелства за калибриране, когато еталонът не е първичен.
- 7. Доклади от сравнения и публикации за тях.
- 8. Записи, свързани с използването, съхраняването, изследването, сравняването и консервирането на еталона.
- 9. Записи за инсталиране, поддържане, използване, функционални проверки, сервизно обслужване и ремонт на еталона.
- 10. Публикации, отнасящи се до еталона.